

Autor práce: Jana Cicvářková, **studijní obor** Mezinárodní rozvojová studia

Název posuzované práce: STRATEGICKÉ SUROVINY JAKO PŘÍČINA KONFLIKTŮ V AFRICE

Formální splnění práce:

Vyhovující.

Obsahová úroveň práce:

Po obsahové stránce se však autorce ne zcela úspěšně podařilo odpovědět na otázky, které si sama položila v úvodní části práce. Obsahové provázání jednotlivých kapitol není zcela ideální.

Autorka si v předkládané bakalářské práci kladla za cíl zhodnotit vliv produkce strategických surovin na dynamiku konfliktů v subsaharské Africe. Pro naplnění tohoto cíle autorka považovala za důležité „*precizovat pojem strategické suroviny*“ a přiblížit základní definice a přístupy ke klasifikaci konfliktů a jejich příčin. Autorka vybrala dělení konfliktů např. z hlediska geografického (na lokální, regionální či globální); z hlediska počtu ztrát na životech (menší ozbrojený konflikt, střední ozbrojený konflikt, či v případě kdy počet obětí přesáhne 1000 – válka) či z hlediska mezinárodního humanitárního práva (na mezinárodní, vnitrostátní či někdy problematická kategorie boj za národní sebeurčení) – tuto kategorii pak dále rozšiřuje o tzv. internacionalizované konflikty atd.

V následující části stejné kapitoly (věnované příčinám konfliktů) autorka představuje nejobecnější dělení konfliktů podle motivů aktérů – v práci však chybí odkaz na zdrojovou literaturu (s. 20). Dále autorka cituje Šmída, který klade důraz na hodnocení příčin konfliktů na základě zájmů (konflikty o území, o zdroje, s cílem prosadit geopolitické cíle atd.) nebo hodnot (konflikty etnické, náboženské či ideologické). Toto dělení Jana Cicvářková přirovnává k přístupu Paula Colliera, jehož teze jsou postaveny na dvou základních faktorech: tzv. „*greed*“ a „*grievance*“. Následně předkladatelka práce rozpracovává Collierovy teze zaměřené na roli ekonomických faktorů (např. pomalý ekonomický růst, závislost na surovinách atd.). Velkým přínosem pro práci by bylo představení případných kritik uvedených přístupů.

Čtvrtá kapitola je věnována pokusy o definici strategických surovin. Velká část kapitoly je věnována členění přírodních zdrojů na obnovitelné a neobnovitelné; dále na možnosti získávání energie z těchto zdrojů, případně získávání surovin pro průmysl; a v neposlední řadě environmentálním dopadům spojeným s dobýváním těchto zdrojů. Autorka také upozorňuje na nebezpečí spojená s vyčerpáním těchto zdrojů. Podle mého názoru však mělo být mnohem více pozornosti věnováno spíše preciznější definici strategických surovin (a to nejen z pohledu států „*konečných uživatelů*“ těchto surovin, ale také z pohledu států „*producentů*“ – tento aspekt, ač úzce svázaný s tématem práce, je poněkud podceněn, respektive mu není věnována explicitní pozornost).

V páté kapitole se autorka věnuje představení různých souvislostí mezi strategickými surovinami a konflikty. Autorka představuje teze již zmiňovaného Colliera, dále Rosse a v neposlední řadě Keenovu tezi, že „*válka není pouze kolapsem určitého systému, ale způsob vytvoření alternativního systému zisku, moci a dokonce ochrany*“. Pro práci by mohlo být přínosem, kdyby jednotlivé teze byly nejen představeny, ale zároveň i kriticky zhodnoceny a případně komparovány. Šestá kapitola je věnována specifickým rysům surovinových konfliktů a zejména faktorům ovlivňujícím jejich charakter. Přesto, že je tato kapitola dominantně postavena jen na jedné – tedy konkrétně Rossově – tezi (která pracuje se třemi klíčovými faktory – ukořistitelnost zdroje, blokovatelnost přepravy zdrojů, legálnost zdrojů), je obecně poměrně dobře zpracována a hypoteticky nabízí relativně dobré východisko pro následující analýzu/analytickou část práce. Rosovu tezi autorka nakonec

doplňuje, podle Le Billona, o dva zásadní geografické faktory: umístění center ložisek ve vztahu k centru moci a také míru koncentrace těchto zdrojů.

V sedmé kapitole autorka prezentuje výčet vybraných strategických surovin v subsaharské Africe. Velká část kapitoly je však věnována pouhému obecnému představení základních vlastností surovin. Je škoda, že se autorka nepokusila explicitně zasadit problémy spojené s těmito surovinami do kontextu dříve prezentovaných teoretických rámců.

Osmá kapitola je věnována identifikaci konfliktů o suroviny v Africe. Součástí této kapitoly je, až příliš podrobné, představení tzv. konfliktního barometru organizace Heidelberg Institute for International Conflict Research, která pravidelně sleduje vývoj konfliktů (zejména úroveň a vývoj jejich intenzity) vždy za uplynulý rok. Na základě výsledků této převzaté analýzy autorka stručně konstatuje, že v žádném ze zmíněných konfliktů nebylo přírodní bohatství jediným předmětem sporu.

Poslední část práce je věnována případové studii: Sierra Leone. Ačkoliv z úvodu práce vyplývá, že jádrem celé práce měla být kapitola, kde se autorka „na základě podrobné analýzy konkrétního konfliktu pokusí určit, zda byly suroviny jeho primární příčinou, případně jestli se na něm podílely nebo nebyl jejich vliv prokazatelný“, analýze příčin konfliktu a jeho zhodnocení je věnována pouze jedna a půl strany. Dále musím opět konstatovat, že je škoda, že autorka pro hodnocení konfliktu více nevyužívá teoretické rámce, které představila v první části práce.

Úroveň práce s literaturou, citační aparát:

Autorka pracovala s relevantní literaturou. Na zdroje, ze kterých čerpala, řádně a jednotně odkazuje. Snad s výjimkou příkladů citovaných výše či v sekci jazyková a grafická úroveň práce.

Jazyková a grafická úroveň práce:

Bakalářská práce je psána poměrně čtivě. Co se týče grafických příloh, bylo by přehlednější, kdyby autorka zvolila jednotný formát popisu tabulek/grafů/obrázků a odkazů na zdrojovou literaturu. Viz např. s. 25 a 27, kdy je v jednom případě označení tabulky/grafu/obrázku uváděno nad a v jiném případě pod grafickou přílohou společně s odkazem. U obrázků 4 a 5 není uveden zdroj, ze kterého autorka čerpala.

Soupis konkrétních otázek vyžadujících reakci uchazeče:

Lze např. Collierovu teorii tzv. „greed“ a „grievances“ aplikovat na případu Sierra Leone? Můžete se o to ve stručnosti pokusit? Jaké jsou případné limity Collierovy teze? Setkala jste se s kritikou tohoto konceptu? V čem tato kritika spočívala?

K jakým závěrům jste dospěla v souvislosti s vašimi pracovními hypotézami č. 3 a 4?

Celkové hodnocení práce:

Autorka v práci představuje zajímavé teoretické přístupy zabývající se vztahem strategických surovin a konfliktů, což považuji za velice přínosné. Podle mého názoru však nebyl potenciál znalosti těchto teorií úspěšně aplikován při samotné analýze předmětného vztahu ani při analýze konkrétního konfliktu na případu Sierra Leone.

Celkový návrh posuzovatele pro hodnotící komisi:

Práci doporučuji k obhajobě a před obhajobou navrhuji známku dobře.

V Olomouci 24. 5. 2012

Lenka Dušková

Oponent bakalářské práce